

דף הלימוד מוקדש לרפואתה השלמה והמהירה של לאה פיגה בת ספיסיה

"על הפרק"

מפגש מחודש עם התנ"ך

שופטים פרקים י"א-י"ב

בפרקים אלו אנו נפגשים עם דמותו של יפתח, דמות שמנהיגותה מתחילה בתקוות גדולות ומסתיימת בארועים טרגיים, אישים וציבוריים כאחד.

"ויקראו בספר בתורת האלהים" < בקיאות

פרק י"א

1 (א) הכתוב מתאר באופן דומה את אבימלך ויפתח (ראו ח, כט-ט, ויא, א-ד). כיצד משפיע הדמיון על תפיסתנו את דמותו של יפתח?

(ב) יפתח נבחר בשל יכולתו הקרבית. עמדו על החסרונות והיתרונות של בחירת מנהיג מסיבה זו, וחשבו כיצד יכולת זו באה לידי ביטוי בכל אחד משלבי הנהגתו של יפתח (ההתמודדות מול בני עמון, הנדר, מול בני אפרים).

2 יפתח מתאר בנאומו באריכות את ההיסטוריה של הכיבושים בגלעד. השוו את דברי יפתח לתיאור בספר במדבר כ, יד-כא. כיצד שני התיאורים משלימים את התמונה ההיסטורית? על רקע תשובתו הקצרה של מלך בני עמון (כח) מדוע הכתוב מאריך בדברי יפתח?

3 "ויהי מקץ שנים חדשים ותשב אל-אביה ויעש לה את-נדרו אשר נדר והיא לא-ידעה איש ותהי-חק ב'ישכאל" (לט). מדוע הפסוק מדגיש שבת יפתח "לא ידעה איש"? מהן האפשרויות השונות להבין את מעשיו של יפתח?

פרק י"ב

4 בפרקים יא-יב יפתח מנהל משא ומתן עם קבוצת שונות: זקני גלעד, מלך בני עמון ואנשי אפרים. כיצד תוצאות הדיונים השונים משקפות את התקוות שנתלו במנהיגותו של יפתח והאכזבות ממנה?

5 השופטים ה"קטנים" ממוקמים בין סיפור אבימלך, יפתח, ושמשון. עמדו על משמעות המיקום של השופטים ה"קטנים" ביחס לסיפורים הללו.

"מפגש ושום שכל" < עיון

6 "והיה היוצא אשר יצא מדלת ביתי לקראתי בשובי בשלום מבני עמון והיה לה' והעליתיה עולה" (לא). האם יפתח התכוון להקריב את כל היוצא מביתו, כולל קרבן אדם? עמדו על הגישות הפרשניות השונות.

מכון תורני לנשים ע"ש שרה בת יצחק יעקב רענגרט
The Sodie Rennet Women's Institute for Torah Studies

המרכז ללימודי תנ"ך

התכנית העולמית המקוונת ללימוד שבועי של נביאים וכתובים

perk.matan@gmail.com • טל': 02-5944555

© כל הזכויות שמורות. המרכז ללימודי תנ"ך. מתן ירושלים

7 הפירוד והפילוג בין שבטי ישראל אינו מתבטא רק בהקשרים צבאיים אלא גם בהביטים יומיומיים כמו שפה. התפצלות של אוכלוסיה לקהילות משנה וניתוק גיאוגרפי ביניהן מביא להתפתחות הבדלים בהגיה של צלילים או מילים. מחילופי ההגיה שיבולת/סיבולת ניתן ללמוד על הבדלי ניבים (דיאלקטים) בין איזורי התיישבות שונים של השבטים.

עיינו בפירוש הרד"ק לפסוק ו, מהי משמעות המילה שיבולת? (השוו גם תהילים סט,ג; בראשית מא,ה-ז) האם נבחרה דווקא מילה זו ומדוע? רד"ק: "כמו שהיו מנסין אותם בזאת המלה כן היו מנסים אותם בכל מילה שיש בו ש"ן ואפרתים היו קורין אות ס"ן ולקח הכתוב אחת מהמילות. ויש מפרשים כי לקח מלת שבולת לפי שהיה שבולת הנהר במקום שהיו עוברים בני אפרים."

8 "אמר רבה בר רב הונא אמר רב: אבצן זה בעז. מאי קא משמע לן? ... דאמר רבה בר רב הונא אמר רב: מאה ועשרים משתאות עשה בעז לבניו שנאמר (שופטים יב) "ויהי לו שלשים בנים ושלשים בנות שלח החוצה ושלשים בנות הביא לבניו מן החוץ וישפט את ישראל שבע שנים." (בבא בתרא צא עמ' א).

מה בפסוקים מביא את רבה בר רב הונא לקשר בין אבצן לבעז? מהי משמעות הקישור ביחס לספר שופטים, למגילת רות ולקשר ביו שני הספרים?

"וַיְבִינּוּ בְּמִקְרָא" < הרחבה

"וַיְהִי כִּרְאוּתוֹ אֹתָהּ וַיִּקְרַע אֶת-בְּגָדָיו, וַיֹּאמֶר אֵלֶּה בְּתֵי הַכְּרַע הַכְּרַעַתִּי וְאֵת הַיִּת בְּעַכְרִי. וְאֹנְכִי, פְּצִיתִי פִּי אֶל-ה' וְלֹא אוֹכַל לָשׁוּב." (שופטים יא,לה)

"...והלא פנחס היה שם, והוא אמר "לא אוכל לשוב" (שם)? אלא פנחס אמר: אני כהן גדול בן כהן גדול אשפיל עצמי ואלך אצל עם הארץ? ויפתח אמר: אני ראש שבטי ישראל, ראש הקצינים, אשפיל עצמי ואלך אצל הדיוט? מבין שניהם אבדה ההיא עלובה, ושניהם נתחייבו בדמיה.

... אמרה לו בתו: אבי שמא כתיב בתורה שיקריבו נפשות בניהם על גבי המזבח? והלא כתיב "אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן" וגו' (ויקרא א,ב), מן הבהמה ולא מן בני אדם. אמר לה: בתי נדרתי "והיה היוצא" וגו' (שופטים יא,לא). אמרה לו: יעקב אבינו שנדר "וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך" (בראשית כח,כב), ונתן לו הקב"ה שנים עשר שבטים, שמא הקריב אחד מהם? ולא עוד הלא חנה כשהיא נודרת ואומרת "ונתתיו לה' כל ימי חייר" (שמואל א א,יא), שמא הקריבה את בנה להקב"ה? כל הדברים האלה אמרה לו, ולא שמע אליה. אמרה לו הניחני ואלך אצל בית דין, שמא אחד מהם ימצא פתח לדברך, שנאמר "הרפה ממני שנים חדשים ואלכה וירדתי על ההרים" (שופטים יא,לז)...הלכה אצלם ולא מצאו פתח להתיר את נדרו, ... שהעלים הקב"ה מהן את ההלכה שלא ימצאו פתח להתיר את נדרו. כיון שלא מצאו פתח להתיר את נדרו, עלה ושחטה לפני הקב"ה. ורוח הקודש צווחת: נפשות הייתי מבקש שתקריב לפני? "אשר לא צויתי ולא דברתי ולא עלתה על לבי" (ירמיה יט,ה) ...הוא אשר לא צויתי לאברהם לשחוט את בנו ודאי, ולא דברתי ליפתח להקריב לי את בתו... מי גרם ליפתח לאבד את בתו, על שלא קרא בתורה, שאילו קרא בתורה לא איבד את בתו, שכתב "איש כי יפליא נדר... ואם נקבה היא" (ויקרא כז,ב-ד)" (תנחומא (בובר) פרשת בחוקותי סימן ז).

"אל' ד' פי כן נרפאתי וישנתי. מהיכן יופא איני שישנתי, מן הרחוק שרפאתי. מה רפאתי, רפאתי שסאבו מרפאתי גפולא סאבו ומקראתי איני מרפאתי. נפאתי נפא רפא' שאם איתכור בשלום מן מרפאתי כל' היוצא מביתי מקראתי בשובי מן מרפאתי אפולא אונת' אפולא. תפאתי לביתי בשלום ונפא איני יוצא מקראתי." (רפא נפא, ש"י אגנן, א' 16)